

**RAQAMLI BANKINGNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI
MODERNIZATSIYALASHDAGI ROLI
РОЛЬ ЦИФРОВОГО БАНКИНГА В МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ
УЗБЕКИСТАНА
THE ROLE OF DIGITAL BANKING IN MODERNIZING THE ECONOMY
OF UZBEKISTAN**

Jalilov Nurali

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti Bank ishi fakulteti talabasi

jalilovn548@gmail.com

Ilmiy rahbar: i.f.f.d. Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli banking xizmatlarining O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalashdagi ahamiyati va roli tahlil qilingan. Mavjud adabiyotlar va ma'lumotlar asosida raqamli bankingning joriy holati, rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli banking xizmatlari milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalashda muhim omil sifatida xizmat qilmoqda.

Kalit so'zlar: raqamli banking, moliyaviy innovatsiyalar, raqamli transformatsiya, bank xizmatlari, mobil banking, internet-banking

Аннотация: В данной статье анализируется значение и роль услуг цифрового банкинга в модернизации экономики Узбекистана. На основе имеющейся литературы и информации изучено текущее состояние, тенденции развития и перспективы цифрового банкинга. Согласно исследованию, услуги цифрового банкинга служат важным фактором модернизации национальной экономики.

Ключевые слова: цифровой банкинг, финансовые инновации, цифровая трансформация, банковские услуги, Мобильный Банкинг, интернет-банкинг

Abstract: This article analyzes the importance and role of digital banking services in modernizing the economy of Uzbekistan. Based on the available literature and data, the current state, development trends and prospects of digital banking are studied. According to the results of the study, digital banking services serve as an important factor in the modernization of the national economy.

Keywords: digital banking, financial innovation, digital transformation, banking services, mobile banking, internet banking

KIRISH

Zamonaviy texnologiyalarning jadal rivojlanishi bank sohasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli banking tizimlari an'anaviy bank xizmatlarini transformatsiya qilish bilan bir qatorda, moliyaviy xizmatlarning yangi turlarini yaratish imkonini bermoqda [1]. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan davlat dasturlari doirasida bank tizimini raqamlashtirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan [2].

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot metodologiyasi sifatida tizimli va qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. O'zbekiston va xorijiy davlatlarning raqamli banking sohasidagi tajribasi o'rganildi. Mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, me'yoriy-huquqiy hujjatlar va statistik ma'lumotlar tahlil qilindi.

Abdullaev [3] o'z tadqiqotlarida O'zbekistonda raqamli banking rivojlanishining institutsional asoslarini o'rgangan. Petrov [4] raqamli bankning iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlarini tahlil qilgan. Johnson [5] rivojlanayotgan mamlakatlarda raqamli banking infratuzilmasini shakllantirishning xususiyatlarini tadqiq etgan.

NATIJAR VA MUHOKAMA

O'zbekistonda raqamli banking xizmatlarining rivojlanishi bir necha bosqichda amalga oshirilmoqda. 2018-2022-yillarda bank kartalarining soni 2,5 baravarga, mobil banking foydalanuvchilari soni esa 4 baravarga oshgan [6]. Bu o'sish raqamli banking infratuzilmasining takomillashib borayotganini ko'rsatadi.

Raqamli banking milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalashga quyidagi yo'nalishlarda ta'sir ko'rsatmoqda:

Birinchidan, bank xizmatlarining tezkorligi va samaradorligi oshmoqda. Xorijiy tajriba tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli banking orqali bank operatsiyalarini amalga oshirish vaqti 70% gacha qisqaradi [7].

Ikkinchidan, moliyaviy xizmatlarning qamrovi kengaymoqda. 2023 yil boshiga kelib, O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar ulushi aholining 65% ini tashkil etgan [8].

Uchinchidan, bank xarajatlari optimallashtirilib, xizmatlar narxi pasaymoqda. Bu esa moliyaviy xizmatlarning keng aholi qatlamlari uchun yanada qulayroq bo'lishini ta'minlamoqda.

O'zbekistonda raqamli banking xizmatlarining rivojlanishi bir necha bosqichda amalga oshirilmoqda. So'nggi ma'lumotlarga ko'ra, 2018-2022-yillarda bank kartalarining soni 2,5 baravarga, mobil banking foydalanuvchilari soni esa 4

baravarga oshgan [6]. Bu o'sish raqamli banking infratuzilmasining takomillashib borayotganini ko'rsatadi va bank tizimining raqamli transformatsiyasi jadal sur'atlarda amalga oshirilayotganidan dalolat beradi.

Raqamli banking milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalashga ko'p qirrali ta'sir ko'rsatmoqda. Bank xizmatlarining tezkorligi va samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda. Xorijiy tajriba tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli banking orqali bank operatsiyalarini amalga oshirish vaqti 70% gacha qisqaradi [7]. Bu esa mijozlar vaqtini tejash bilan birga, bank xodimlarining mehnat unumdorligini oshirish imkonini bermoqda.

Moliyaviy xizmatlarning qamrovi ham izchil kengayib bormoqda. 2023 yil boshiga kelib, O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar ulushi aholining 65% ini tashkil etgan [8]. Bu ko'rsatkich 2018 yildagi ko'rsatkichdan qariyb ikki barobar yuqoridir. Masofaviy bank xizmatlarining keng joriy etilishi, ayniqsa qishloq joylarda yashovchi aholi uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi.

Bank xarajatlarining optimallashtirilishi va xizmatlar narxining pasayishi kuzatilmoqda. An'anaviy bank xizmatlariga nisbatan raqamli banking operatsion xarajatlarni 40-50% gacha kamaytirish imkonini bermoqda. Bu esa moliyaviy xizmatlarning keng aholi qatlamlari uchun yanada qulayroq va arzonroq bo'lishini ta'minlaydi. Natijada bank xizmatlaridan foydalanish darajasi oshib, moliyaviy inklyuzivlik darajasi yaxshilanmoqda.

Shu bilan birga, raqamli banking orqali amalga oshirilayotgan to'lovlar hajmi ham sezilarli darajada o'sib bormoqda. 2022-yilda raqamli banking orqali amalga oshirilgan tranzaksiyalar hajmi 2018-yilga nisbatan 6 barobardan ko'proqqa oshgan. Bu holat naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushining oshishiga va iqtisodiyotdagi pul oqimlarining shaffofligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Raqamli banking rivojlanishi bank tizimining raqobatbardoshligini oshirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Banklar o'rtasidagi raqobat asosan innovatsion xizmatlar va mahsulotlar taklif etish orqali amalga oshirilmoqda. Bu esa bank xizmatlari sifatining oshishiga va yangi moliyaviy mahsulotlarning paydo bo'lishiga olib kelmoqda.

XULOSA

Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli banking O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalashning muhim vositasi hisoblanadi. Bank tizimining raqamli transformatsiyasi moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, ularning qamrovini kengaytirish va xarajatlarni optimallashtirish imkonini bermoqda. Kelajakda raqamli

banking rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari sifatida quyidagilarni belgilash mumkin: raqamli banking infratuzilmasini takomillashtirish, xavfsizlik tizimlarini kuchaytirish va innovatsion moliyaviy mahsulotlarni joriy etish [9].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith, J. (2023). Digital Banking: Global Trends and Perspectives. *Journal of Banking Technology*, 15(2), 45-62.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risidagi Farmoni. 05.10.2020.
3. Abdullaev, A. (2022). O'zbekistonda raqamli banking: rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari. *Moliya va bank ishi*, 4(1), 28-35.
4. Петров, В.А. (2023). Экономическая эффективность цифрового банкинга. *Финансы и кредит*, 8(2), 112-124.
5. Johnson, M. (2023). Digital Banking Infrastructure in Developing Countries. *International Journal of Banking Studies*, 12(3), 78-95.
6. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). Bank tizimi statistikasi: 2018-2022.
7. Brown, K. (2022). Efficiency Analysis of Digital Banking Operations. *Banking Technology Review*, 18(4), 156-170.
8. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi. (2023). Raqamli iqtisodiyot ko'rsatkichlari.
9. Zhang, L. (2023). Future of Digital Banking in Emerging Markets. *Asian Journal of Economics and Banking*, 14(2), 89-102.